

Beleidscontext

De kindertijd is een gendergekleurde ervaring. Specifieke aandacht voor de behoeften en rechten van meisjes is daarom vereist in beleid dat relevant is voor kinderen. Het opgroeien van meisjes en jongens met traditionele stereotype beelden van mannen en vrouwen in de media en in het onderwijs, en het verschil in behandeling van meisjes en jongens, dragen bij aan stereotype onderwijskeuzen en loopbanen. Meisjes zijn kwetsbaarder voor genderspecifiek geweld, met inbegrip van seksueel misbruik, pornografie en mensenhandel. Meer recente vormen van geweld tegen kinderen, in het bijzonder meisjes, maken gebruik van nieuwe technologieën, zoals cyberpesten. Meisjes uit afgelegen plattelandsgebieden, meisjes met een handicap, Romameisjes en meisjes in kindertehuizen ondervinden nog steeds problemen bij het verkrijgen van toegang tot gezondheidszorg, onderwijs en sociale diensten. Ook eetgewoonten en de algemene en seksuele gezondheid hebben een genderdimensie en worden door meisjes en jongens verschillend ervaren.

Conclusies van de Raad van de EU over het rapport van het Sloveense voorzitterschap (2008):

- constateert dat op kinderen gerichte EU-beleidsmaatregelen en -afspraken onvoldoende genderbewust zijn;
- stelt dat op slechts enkele gebieden bijzondere aandacht aan de specifieke situatie van meisjes wordt geschonken (bv. bepaalde vormen van discriminatie en geweld, zoals vrouwelijke genitale verminking).

EU-Agenda voor de rechten van het kind (2011):

- streeft ernaar bij te dragen aan een doeltreffende uitvoering van de bepalingen van het EU-Handvest van de grondrechten voor de rechten van kinderen, en van het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind;
- stelt een aantal concrete acties voor (bv. kindvriendelijke justitie, bescherming van kinderen in kwetsbare situaties, bestrijding van geweld tegen kinderen zowel binnen de EU als daarbuiten).

Richtlijnen van de Europese Unie (2011-2012):

- stellen vast dat met name kinderen een geweldsrisico lopen en streven naar een sterker kader voor slachtofferbescherming (Richtlijn 2011/36/EU inzake mensenhandel, Richtlijn 2011/93/EU ter bestrijding van zedendelicten tegen kinderen);
- benadrukken dat gespecialiseerde diensten voor kwetsbare groepen nodig zijn (bv. vrouwelijke slachtoffers van misbruik en hun kinderen) (Richtlijn 2012/29/EU inzake slachtoffers van geweld).

Advies aan de Europese Commissie en conclusies van de EPSCO-Raad (2012):

- gaat in op de gevolgen van de economische en financiële crisis voor kinderen.

Aanbeveling van de Europese Commissie (2013):

- erkent het verhoogde risico van kinderen om in een situatie van armoede en sociale uitsluiting terecht te komen.
- benadrukt dat gendergelijkheid en de bestrijding van discriminatie op alle gronden waar kinderen mee te maken hebben, onderdeel zouden moeten zijn van elke inzet ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting onder kinderen.
- erkent kinderen als onafhankelijke dragers van rechten en verzoekt om actie gericht op kinderspecifieke kwesties (bv. het terugdringen van voortijdig schoolverlaten) en bestrijding van geweld tegen kinderen.

De strategische doelstellingen van het actieprogramma van Peking en de EU-indicatoren

- L.1. Alle vormen van discriminatie van meisjes uitbannen.
- L.2. Negatieve culturele attitudes en handelwijzen jegens meisjes uitbannen.
- L.3. De rechten van meisjes bevorderen en beschermen en zorgen voor een grotere bewustwording van hun behoeften en mogelijkheden.
- L.4. Discriminatie van meisjes in het onderwijs en bij vorming en opleiding uitbannen.
- L.5. Discriminatie van meisjes op het gebied van gezondheid en voeding uitbannen.
- L.6. Kinderarbeid uitbannen en jonge meisjes op het werk beschermen.
- L.7. Een einde maken aan geweld tegen meisjes.
- L.8. Meisjes beter bewust maken van het sociale, economische en politieke leven en hun deelneming hieraan bevorderen.
- L.9. De rol van het gezin bij het verbeteren van de positie van meisjes versterken.

.In 2008 heeft de Raad onder het Sloveense voorzitterschap van de EU overeenstemming bereikt over drie indicatoren die relationele en seksuele vorming, de mate waarin meisjes en jongens een negatief zelfbeeld hebben en de relatieve prestaties van meisjes en jongens van 15 jaar op het vlak van wiskunde en natuurwetenschappen beoordelen, alsook de aanwezigheid van vrouwen in het tertiair onderwijs in studierichtingen waarin ze doorgaans ondervertegenwoordigd zijn.

De databank „Women and men in the EU — facts and figures”, ontwikkeld door het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE) verschaft recente gegevens en informatie over deze indicatoren, via de link: <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Bevindingen van EU-brede gegevens

De genderkloof voor prestaties op het gebied van wiskunde en natuurwetenschappen wordt kleiner

De resultaten van PISA 2012 (onderzoek van de OESO) wijzen uit dat meisjes slechtere resultaten hebben voor wiskunde dan jongens. De verschillen in resultaten van jongens en meisjes lijken echter af te nemen vergeleken met 2009. In de natuurwetenschappen zijn de verschillen tussen de resultaten van meisjes en jongens kleiner en doen meisjes het in de meeste lidstaten beter dan jongens.

Het aandeel studentes aan lerarenopleidingen en bij pedagogiek was in 2006 heel hoog en is dat gebleven, met in 2012 op EU-niveau 77 % van alle studenten.

De grootste genderonevenwichtigheid in het nadeel van vrouwen is waar te nemen onder studenten in het tertiair

onderwijs op het gebied van de natuurwetenschappen, wiskunde en informatica: in 2012 maakten meisjes hiervan in de meeste lidstaten minder dan 50 % uit.

Relationele en seksuele vorming verschilt in de EU en richt zich vooral op gezondheid

De relationele en seksuele vorming verschilt tussen de lidstaten en is gericht op verschillende leeftijdsgroepen. In 2012 was seksuele voorlichting in zeven lidstaten niet verplicht. Veel lidstaten geven alleen relationele en seksuele vorming aan jonge kinderen, terwijl maar enkele lidstaten deze vorming gedurende de hele schooltijd aanbieden.

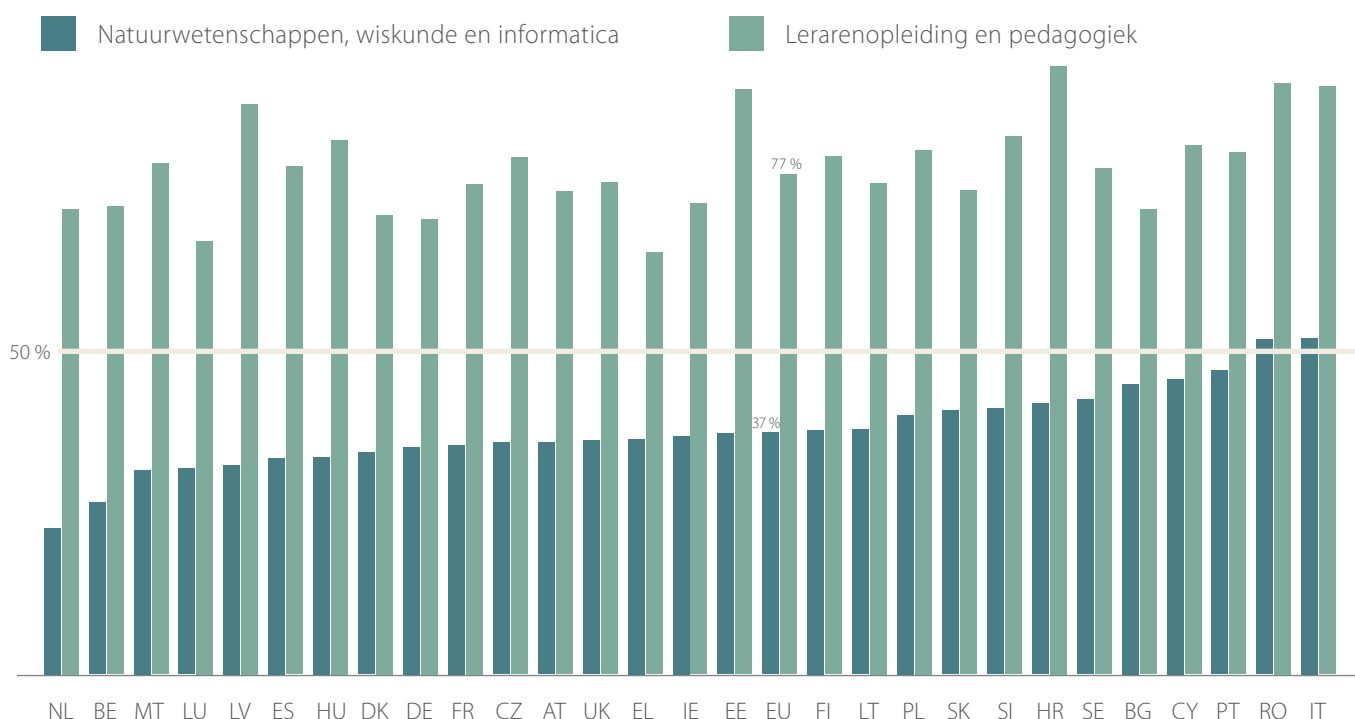
Relationele en seksuele vorming is in alle lidstaten hoofdzakelijk gericht op kwesties zoals anticonceptie, seksueel overdraagbare infecties en ongeplande zwangerschappen. In de meeste gevallen zijn onderwerpen zoals genderspecifiek geweld, genderstereotypen in liefdesrelaties, stigma verbonden aan hiv/aids en LGBT-jongeren niet in de curricula opgenomen. Meerdere lidstaten hebben beleid uitgevoerd om de toegang van meisjes tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten te waarborgen.

Meisjes hebben vanaf heel jonge leeftijd een negatieve perceptie van hun lichaam

Het onderzoek van 2009/2010 inzake gezondheidsgedrag bij kinderen op leerplichtige leeftijd (HBSC-enquête) naar sociale determinanten van gezondheid en welzijn onder jongeren verschaft informatie over de ontwikkeling van het beeld dat meisjes en jongens van hun eigen lichaam hebben, door meisjes en jongens te vragen naar hun werkelijke body mass index (BMI) en de perceptie van hun lichaam.

In 2010 verschilde het aantal meisjes en jongens dat meldde dat ze „een beetje dik” of „veel te dik” waren tussen de

PERCENTAGES STUDENTES IN HET TERTIAIR ONDERWIJS OP TOTAAL VAN STUDENTEN, 2012

Bron: Eurostat, Onderwijsstatistieken

lidstaten, maar in het algemeen en in de loop van de tijd zijn er meer meisjes dan jongens die zichzelf zo beoordelen; 27 % van de meisjes van 11 jaar schatte het eigen gewicht te hoog, vergeleken met 22 % van de jongens. Intussen blijkt uit BMI-berekeningen dat op 11-jarige leeftijd jongens (17 %) relatief vaker medisch te dik of zwaarlijvig zijn dan meisjes (13 %).

Het negatieve zelfbeeld van meisjes verslechtert met het ouder worden, met het hoogste aandeel ontevreden op de leeftijd van 15 jaar. Van de 15-jarigen gaf in 2010 een aanzienlijk percentage meisjes (40 %) aan dat ze te dik waren, in tegenstelling tot jongens (22 %). Consistent hiermee volgen meisjes door de negatieve perceptie van hun lichaam relatief vaker op heel jonge leeftijd afslankprogramma's. Het percentage meisjes dat aan een dieet begint, stijgt met de leeftijd, terwijl het voor jongens daalt.

Dit gedrag is ook een gevolg van het effect van genderstereotypen en de media op het zelfbeeld van meisjes, door gewicht en figuur te stigmatiseren, een aspect waar de huidige indicatoren nog geen rekening mee houden.

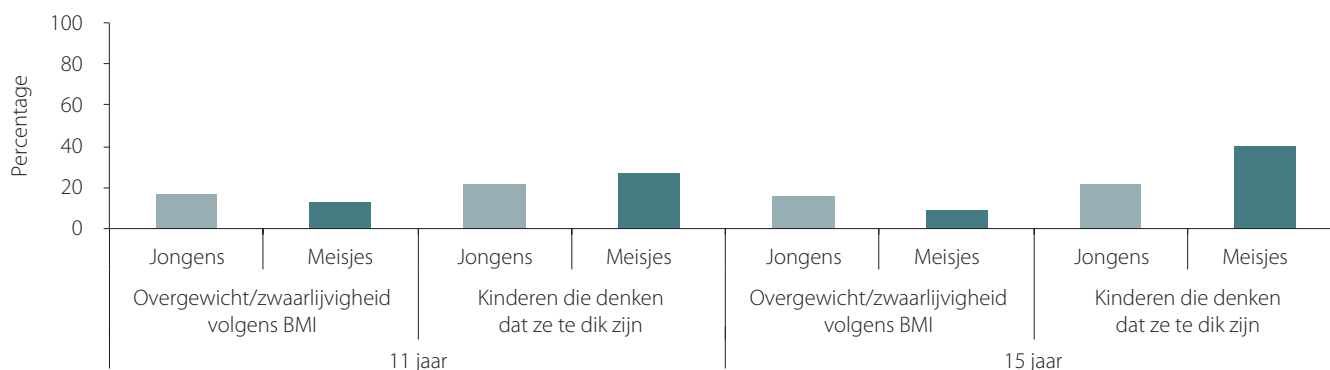
Genderstereotypen beïnvloeden specifieke groepen meisjes verschillend

De specifieke situaties en problemen waarvoor Romameisjes gesteld staan, zijn in meerdere lidstaten met Romagemeenschappen voorwerp van beleid en maatregelen. Problemen zoals voortijdig schoolverlaten, lagere opleidingsniveaus en een hoog percentage ongeletterden vereisen een specifieke aanpak. Hetzelfde verschijnsel doet zich voor onder meisjes met een bepaalde migrantenachtergrond of uit arme gezinnen. Deze meisjes verlaten de school voortijdig omdat ze laagbetaald werk moeten gaan doen of zorg- en gezinstaken op zich moeten nemen.

Nieuwe vormen van geweld tegen meisjes

Meer recente vormen van geweld tegen kinderen, in het bijzonder meisjes, maken gebruik van nieuwe technologieën (bv. cyberpesten). Enkele lidstaten zijn begonnen met aanpassing van hun wetgeving om meisjes te beschermen tegen deze vorm van psychologisch geweld, in het bijzonder op een leeftijd waarop dit desastreuze gevolgen voor het welzijn van meisjes kan hebben.

LICHAMELIJK ZELFBEELD: ONTEVREDENHEID VAN MEISJES EN JONGENS MET HUN LICHAAM

Bron: Onderzoek inzake gezondheidsgedrag bij kinderen op leerplichtige leeftijd (HBSC-survey)

Nuttige initiatieven:

Enkele lidstaten hebben genderspecifieke interventies uitgevoerd die meisjes en jongens aanmoedigen om „niet-traditionele“ studies en **loopbanen** te kiezen. Oostenrijk, Duitsland en Nederland organiseren jaarlijkse „Meidendagen“, Cyprus, Denemarken en Polen melden vergelijkbare acties, zoals de campagne „Meisjes als ingenieur“ in Polen, en in Estland zijn er carrièredagen voor meisjes (en jongens), ondersteuning en opleiding om meisjes en jongens aan te moedigen om voor niet-traditionele loopbanen te kiezen en meerdere empowermenttrainingen (VN/ECE, 2014).

Enkele lidstaten noemden acties gericht op meisjes die te maken hebben met specifieke discriminatie, Roemenië en Slovenië ontwikkelden **programma's om de toegang tot onderwijs te verbeteren** voor kinderen van de Romagemeenschap.

Gezondheidskwetsies en het aanpakken van geweld tegen meisjes waren initiatieven die in de verslagen aan de VN/ECE werden genoemd. Portugal, Hongarije en Denemarken voerden de vaccinatie tegen het humaan papillomavirus (HPV) in voor tienermeisjes, terwijl in Kroatië het programma voor de bestrijding en preventie van seksueel overdraagbare aandoeningen specifiek advies over HPV geeft aan meisjes en hun ouders. Oostenrijk en Hongarije benadrukten het belang van doelgroepgerichte middelen voor meer kwetsbare groepen meisjes: Oostenrijk financiert hulpdiensten „voor meisjes en jonge vrouwen die het risico lopen slachtoffer te worden van gedwongen uithuwelijking, of hiervan al slachtoffer zijn“; Hongarije voert een programma uit voor tienermeisjes die „in meerdere opzichten kwetsbaar“ zijn, zoals jonge moeders en drugsgebruiksters.

VORDERINGEN EN KNELPUNTEN IN AANDACHTSGEBIED L: MEISJES

VORDERINGEN

- De door de WHO ontwikkelde standaarden bieden een solide basis voor het uitvoeren van richtsnoeren voor relationele en seksuele vorming in de lidstaten.
- Het verschil in resultaten op het vlak van wiskunde tussen meisjes en jongens wordt kleiner.
- Meisjes doen het goed op het gebied van natuurwetenschappen (en presteren in de meeste gevallen beter dan jongens).

KNELPUNTEN

- Relationele en seksuele vorming verschilt sterk in de EU en richt zich hoofdzakelijk op gezondheidskwesties.
- Meisjes zijn veel meer geneigd om ten onrechte te denken dat ze te dik zijn, wat schadelijk kan zijn voor hun gezondheid.
- Meisjes zijn ondervertegenwoordigd op het gebied van de natuurwetenschappen, wiskunde en informatica op school en in het tertiair onderwijs.
- Meisjes kiezen nog steeds veel vaker voor een loopbaan in het onderwijs en de pedagogiek.

De koers voor de EU

- De perspectieven van meisjes vereisen een holistische aanpak waarbij ook andere aandachtsgebieden van het actieprogramma van Peking betrokken zijn (bv. gezondheid, onderwijs, armoede, media).
- De vooruitgang in de prestaties van meisjes op het gebied van de wiskunde en natuurwetenschappen moet worden versterkt door in hogere studierichtingen in de natuurwetenschappen, wiskunde en informatica een evenwichtiger vertegenwoordiging van vrouwen en mannen te realiseren.
- Er is een holistische aanpak van relationele en seksuele vorming nodig die het aandachtsgebied uitbreidt met het effect van normen, gedragspatronen en stereotypen en die relaties bevordert waarin vrouwen en mannen gelijkwaardig zijn.
- Een juiste perceptie van het eigen lichaam en maatregelen die iets doen aan het zelfbeeld van meisjes, moeten vanaf een jonge leeftijd worden versterkt, met inbegrip van normen, gedragspatronen en stereotypen.
- Er zijn maatregelen nodig om vormen van geweld met gebruik van nieuwe technologieën (bv. cyberpesten) aan te pakken.

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu identifizieren und unter den an der Gleichstellungspolitik und -praxis interessierten Personen erleichtert und einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9218-646-3

doi:10.2839/995776

MH-04-15-022-NL-N